

Waterschap Limburg wil zich niet meer laten verrassen door regenbuien die tot overstromingen leiden (zoals vorig jaar juni). Maar ook niet door langdurige droogte die dwingt tot een beregeningsverbod (dit jaar juni). De ingenieursaanpak gaat overboord. Overleg met de omgeving moet leiden tot oplossingen met een groter draagvlak.

LIMBURGS WATERBEHEER MET DE OMGEVING

CONSENSUS HELPT BIJ PLENSBUI

Het kersverse Waterschap Limburg wil uit een ander vaatje gaan tappen. 'We zijn gewend dat de overheid iets uitdenkt en vervolgens tegen de burger zegt: dit is het beste voor jou. Wij gaan het omdraaien', zo kondigt bestuurslid Har Frenken aan. 'Die burger vindt alle informatie op internet. Als wij met een plan komen, heeft hij al direct zijn mening klaar en zegt: "Had dat niet anders gekund? Daar en daar hebben ze het ook anders gedaan." Je denkt dat je een goed plan hebt, maar je moet het gaan verdedigen, want je hebt gewoon niet alle opties in beeld. Alle opties heb je pas in beeld als je met niks naar een zaaltje gaat en zegt: "Beste mensen, wij hebben hier in Baarlo een probleem. Kijk nu eens met jullie kennis van dit gebied hoe jullie dat zouden willen oplossen.'" De nieuwe slogan van het waterschap is dan ook 'mét de omgeving en vóór de omgeving'.

De nieuwe aanpak van het waterschap komt niet uit de lucht vallen. Limburg werd vorig jaar juni door de weergoden getraakteerd op extreme buien. Op sommige plekken viel in de nacht van 1 op 2 juni 57 millimeter regen, in die week 125 millimeter en in de hele maand 270 millimeter. Dat is 50 procent meer dan in de afgelopen honderd jaar in De Bilt is gemeten. De hevige buien gingen gepaard met forse wateroverlast: straten en woningen liepen onder, net als akkers, weilanden en tuinderskassen. 'Er was eigenlijk geen plek waar geen over-

De wateroverlast van vorig jaar heeft 'een gigantische bulk schadeclaims' opgeleverd

last was', blikt Frenken terug. 'Het ging de capaciteit van de organisatie te boven en dan krijg je een crisissituatie. We hebben een crisisteam voor hoogwater, maar we hadden geen crisisteam voor overstromingen door extreme buien. Dat hebben we moeten leren. Er werd veel op emotie gewerkt; het was hier eigenlijk continu paniek. Er kwamen 1.700 meldingen binnen of nog meer, en iedereen wil als eerste worden geholpen.' De totale schade bedroeg 200 tot 300 miljoen euro. Omdat de toekomst nog meer van zulke buien in petto heeft, wellicht nog heviger dan die van vorig jaar, is de vraag: hoe al dat water te verwerken?

In een vergaderzaaltje van het kantoor van Waterschap Limburg, de fusie van de waterschappen Roer en Overmaas en Peel en Maasvallei, schuift bestuurslid Josette Van Wersch het actieprogramma Water in balans over de tafel. 'Dit is vers van de pers', zegt ze. Naast Frenken en Van Wersch zitten projectleider Joop Eilander en programmamanager Martijn Schraven aan tafel, die de bestuursleden af en toe te hulp schieten met nadere uitleg, en communica-

tiadviseur Ruud van Heel. Het waterschap laat niks aan het toeval over om de nieuw ingeslagen weg voor het voetlicht te brengen. Aan het einde van het interview informeert Van Wersch voor alle zekerheid nog even: 'Wat vind je ervan? Hebben we het enthousiasme over kunnen brengen?'

SCHETSTAFEL

Even daarvoor heeft Van Wersch uitgelegd dat het nieuwe actieprogramma een vertaling is van de slogan 'mét de omgeving, vóór de omgeving'. 'Dat betekent dat wij als waterschap niet meer als enige aan de schetstafel staan als we een waterprobleem moeten oppakken, maar dat we dat samen met alle belanghebbenden doen.' Dat het actieprogramma intussen wel vol staat met maatregelen als loopgebieden aanwijzen, riooloverstorten afkoppelen, bodembeheer in de landbouw verbeteren en beken eerder uitmaaien – dat betekent niet dat het programma dichtgetimmerd is. Het is alleen een aanpak, legt het bestuurslid uit. 'We doen het met co-creatie en co-realisatie.' Neem Meersen en Schinnen-Oirsbeek,

waar 'robuuste maatregelen' nodig zijn, zoals regenwaterbuffers en retentiegebieden, waar grond voor nodig is, en afkoppelen van regenwaterafvoer. 'Daar heb je draagvlak voor nodig. Wij kunnen het niet alleen, wij zullen het samen moeten gaan doen. Dat is de boodschap die we afgelopen maanden en komende maanden uitdragen.'

BUURTAPP

Om te oefenen heeft het waterschap twee stedelijke gebieden en vier beken aangewezen als pilots. 'Daar gaan we met stakeholders aan de slag om te kijken: wat is de problematiek, hoe willen we die oplossen en hoe kan elke partij daar zijn steentje aan bijdragen?', licht Van Wersch toe. 'En als ik het over stakeholders heb, dan heb ik het over gemeente, provincie, Staatsbosbeheer, terreinbeheerders, bedrijven, maar ook over het publiek. In hoeverre kan het publiek zelfredzaam zijn, zowel in stedelijk als landelijk gebied?' Zo zag ze bij een recent werkbezoek in Oirsbeek dat bewoners elkaar met een buurtapp op de hoogte houden over dreigende buien en altijd schotjes en zandzakken hebben klaarliggen naast de deur om het water buiten te houden. De ingenieursbenadering met de nadruk

op de techniek, die het waterschap van oudsher koestert, gaat overboord. 'Bij het waterschap is gebruikelijk dat je tot tien cijfers achter de komma hebt becijferd wat het moet worden. Dat gaan we niet meer doen. We gaan al doende leren en al lereende doen', zegt Van Wersch ferm. 'Dat betekent dat wij fouten mogen maken en dat we leren van onze fouten om het beter te doen.'

De nieuwe aanpak duurt misschien langer dan de oude, waarschuwt het bestuurslid, 'want we gaan voor de consensus, maar ik geloof er heilig in dat als je consensus hebt, je ook voortvarend aan de slag kunt.'

OP SLOT

'Wij hebben wel een aantal ideeën over wat er moet gebeuren, maar dat gaan we niet meteen ventileren', zegt projectleider Joop Eilander even later in de auto, als het gezelschap op weg is naar de Kwistbeek. 'Anders zet je de boel op slot en slaat de ideeënvorming al bij voorbaat dood. Burgers hebben soms verrassende ideeën waar je zelf niet op zou komen.' 'Vorig jaar overstroomde het hier', vertelt Frenken aan de oever van de beek, die op deze zonnige, zomerse dag door de lage waterstand oogt als een onschuldige stroompje. De Kwistbeek ontspringt in

Helden en stroomt vandaar naar Baarlo, waar hij uitmondt in de Maas. Frenken staat bij een duiker, een dikke buis die het beekwater doorvoert onder de oprit van de doorgaande weg naar een oude boerderij. 'Een stukje verderop lag het wc-papier in de garage', vervolgt het bestuurslid. 'De bui was zo hevig dat de gemeentelijke overstorten helemaal door elkaar geroerd waren en alles er uitliep. Het was letterlijk een open riool.'

'Is dit de plek waar extra is gemaaid?', wil Van Wersch weten. De oevers maaien is een van de maatregelen om de afvoer van overtollig water te versoepelen. 'Niet extra', verbetert Frenken. 'Hier is eerder gemaaid. En de aanzandingen zijn er uitgehaald.' Maar dat zijn slechts kortetermijnmaatregelen, waarschuwt hij. De discussie gaat weliswaar vaak over wateroverlast – dat levert spectaculaire beelden op die het goed doen in de media – maar de droogte is minstens zo urgent. ▶